

Török gazdasági kilátások a növekvő infláció tükrében

A járványhelyzetből való gazdasági kilábalás során a török gazdaság ellentmondásos adatokat produkál: míg 2021 első negyedében 7, a második negyedévben pedig 25%-os GDP-növekedésről beszélhetünk, addig az elmúlt 7 hónap folyamán tapasztalható 18,95%-os infláció a várakozásokhoz képest magasabb szintet ért el. A pénzromlás középtávon azt is jelentheti, hogy – a politikai vezetés elvárásaival ellentétben – az alapkamatcsökkentésre még jó ideig nem lesz mód.

A Központi Bank élén történt márciusi személycserék, valamint Lütü Elvan török pénzügyminiszter nyilatkozatai április elején még azt sugallták, hogy a szigorú monetáris politika hatására az infláció várhatóan csökkenni fog. Erre erősített rá június elején Recep Tayyip Erdoğan államfő is, aki egy sajtótájékoztatón azt mondta, hogy az alapkamat csökkentését júliusban vagy augusztusban el kell kezdeni.

Ehhez képest a Központi Bank 2021. július 29-én közzétett éves prognózisában az infláció mértékét a korábbi 12,2%-ról 14,1%-ra emelte, valamint – minden politikai nyomás ellenére – az alapkamat 19%-on tartása mellett foglalt állást. Török gazdasági elemzők ugyanakkor arra is felhívták a figyelmet, hogy a 14,1%-os éves inflációs cél elérése csak akkor következhet be, ha az év fennmaradó részében az infláció havi szinten nem haladja meg a 3,3%-os átlagot. Tekintve azonban, hogy idén egyelőre az egyszámjegyű inflációs ráta elérése sem sikerült havi lebontásban, az éves szinten előirányzott 14,1% elérése gyakorlatilag lehetetlen. Sőt, többen arra számítanak, hogy a pénzromlás mértéke csak nyár végén, szeptember folyamán fogja elérni az éves csúcst.

A drágulás egyébként az élelmiszerárakban mutatkozik meg leginkább, ahol éves viszonyításban bőven több, mint 20%-os áremelkedésről beszélhetünk. Ehhez járul hozzá, hogy az alapvető élelmiszereken túl az energiaárak növekedésével a rezsiköltségek is látványosan emelkedtek. Az elektromos áram árának július 1-jével bejelentett 15%-os emelése azt jelenti, hogy 2018 óta immár 122%-kal kell többet fizetni a szolgáltatásért. Összehasonlításképpen megemlítendő, hogy az elektromos áramot tekintve a 2018-at megelőző 5 évben az áremelkedés csupán 21% volt.

Ami a török valuta értékét illeti, a július 29-i bejelentést követően a dollár némileg visszaerősödött a lírával szemben (8,30), ám az amerikai fizetőeszközzel szemben a török líra év eleje óta így is mintegy 14%-ot veszített értékéből. Ugyanakkor – és ez a kormányzat politikai kommunikációjának is fontos eleme – 2020 második félévétől számítva az elmúlt egy évben a török gazdaság 10,5%-os növekedést tudott felmutatni, mely teljesítmény 2021 végéig valószínűleg tovább javul.

A gazdaságpolitikai döntésekkel szemben tovább növeli a társadalmi bizalmatlanságot, hogy a Török Statisztikai Hivatal (TÜİK) két elnökhelyettesét július elején váratlanul menesztették, a helyükre érkezők pedig – mint jelezték – elsősorban az inflációval és a munkaerőpiaccal kapcsolatos adatokra kívánnak fókuszálni. Ezt a fejleményt többen úgy értelmezik, hogy a TÜİK szükség esetén még kevésbé fog visszariadni az adatok kozmetikázásától.

Összességében kijelenthető, hogy a török gazdaság körüli bizonytalanság továbbra is fokozottan érzékelhető, annak ellenére, hogy a gazdasági növekedés az elmúlt egy évben kétszámjegyű volt és a GDP-növekedés terén az év végéig további látványos eredmények várhatók, az államhoz kapcsolódó szakmai intézményekben történt személycserék, valamint az átlagember számára is nagyon jól érzékelhető infláció, a kormányzat számára – mind gazdasági, mind pedig politikai értelemben – komoly kihívásokat és kockázatokat tartogat az elkövetkezendő hónapokra.